

17.10.2022

EDUSKUNNAN LAKIVALIOKUNTA

LaV@eduskunta.fi

Viite

Hallituksen esitys HE 189/2022 vp
Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sukupuolen vahvistamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Oulun käräjäoikeuden kirjallinen asiantuntijalausunto

Käräjäoikeus on sille varatussa lyhyehkössä ajassa tutustunut aiheeseen ja erityisesti lakiehdotuksiin 1, 5, 6 ja 9-13.

Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ovat pääosin asianmukaisesti punnittuja ja perusteltuja.

Seuraavassa yksi huomio. Muilta osin käräjäoikeudella ei ole lausuttavaa.

Laki sukupuolen vahvistamisesta 1 §, sukupuolen vahvistamisen edellytykset

Pykälän 2 kohdassa sukupuolen vahvistamisen edellytykseksi esitetään täysikäisyyttä.

Kuten hallituksen esityksessä on todettu, ihmisoikeudet suojaavat lähtökohtaisesti myös lapsia ja lapsen oikeuksia suojataan myös nimenomaisin ihmisoikeusvelvoittein sekä toisaalta ehdoton ikäraja vaikuttaa olennaisesti lapsen oikeuksiin. Hallituksen esityksessä on lisäksi todettu, että sukupuolen oikeudellisen vahvistamisen mahdollisuuden ulottaminen lapsille edellyttäisi lasten oikeuksien ja yleisperiaatteiden huolellista punnintaa ja sen selvittämistä, miten erilaiset sääntelymallit parhaiten toteuttaisivat lapsen oikeuksia ja tukisivat lapsen hyvinvointia. Hallituksen esityksessä on myös tuotu esille eräitä tekijöitä, jotka vaikeuttavat punninnan tekemistä: YK:n lapsen oikeuksien komitean tulkintakäytännön, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännön ja muun tutkitun tiedon puuttuminen. (HE s. 111.)

Käräjäoikeus on samaa mieltä siitä, että sen ratkaiseminen, tulisiko sukupuolen oikeudellisen vahvistamisen mahdollisuus olla myös alle 18-vuotiailla, edellyttää huolellista punnintaa ja erilaisten sääntelymallien vertailua ja että kysymyksessä on yhteiskunnallinen arvovalinta. Tästä huolimatta voidaan perustellusti kysyä, miksi punnintaa ja selvitystyötä ei ole tehty nyt arvioitavana olevan lainsäädäntöhankkeen yhteydessä – etenkin, kun sama asia on kyetty rat-

17.10.2022

kaisemaan useissa muissa maissa, kuten hallituksen esityksessä on selostettu (ss. 79-82).

Se, että asiantila jää alle 18-vuotiaiden osalta vaille perusteellista punnintaa, on ongelmallista lapsen oikeuksien kannalta.

Laamanni

Kari Turtiainen